



Sedat ÖZYÜREK ile Söyleşi

T.T: Sayın Özyürek, bu yoğun temponuzun içinde AE Magazin'e zaman ayırdığınız için size teşekkür ederiz. İnşaat sektörünün duayenlerinden olmanız nedeniyle sektörde sizi ve sektöre kazandırdıklarınızı bilmeyen yoktur. Biz yine de okuyucularımızın bilgilerinizi tazelemek için sizden kısa bir özgeçmişinizi bizlerle paylaşmanızı rica ederiz. Kimdir Sedat Özyürek?

S.Ö: Bir ay sonra 72 yaşımı tamamlamış olacağım. İstanbul'da Sultanahmet Mahallesi'nde doğdum. İlkokul tahsilimi Çağaloğlu İlkokulu'nda, orta ve lise tahsilimi İstanbul Erkek Lisesi'nde tamamladım. Çocukluk ve erken gençlik yıllarım hep ihtiyaç içinde geçti. İkinci Cihan Harbi sırası ve

sonrasında İstanbul'un nüfusu yediyüzbindi, 1950 nüfus sayımında bir milyona ulaştı ancak.

İstanbul Eski Belediye Reisi Sn. Prof. Nurettin Sözen mahalle ve okul arkadaşımı, yaz tatillerinde onunla birlikte Beyazıt'tan Kumkapı'ya inen Tiyatro Caddesi üzerindeki Azak Sineması'nda gündüz kapalı salonda, gece ise bahçe sinemasında çay ocağında çalışır; gazoz, çay ve kahve servisi yaparak okumak için para biriktirirdik. Kışın ise akşam saatlerinde orta mektep talebelerine matematik, fizik dersi vererek ihtiyaçlarımızı karşılardık. 1950 yılında liseye başladığım sene Demokrat Parti iktidar oldu ve ilk icraatları lise tahsilini 3 yıldan 4 yıla çıkarmak oldu ve lise son iki yılı Fen ve Edebiyat sınıflarına ayırdı.

Edebiyatı çok sevmeme rağmen Fen sınıfına ayrıldım ve ona rağmen İstanbul Erkek Lisesi Edebiyat Kolu başkanlığına seçildim. İlk şiir matineleri bu zamanlarda başladı liselerde. İstanbul'daki liseler gerçekten çok güçlü eğitim veriyorlardı ve lise talebeleri kültür yüklüydüler her yönde. Devrin tüm şair ve yazarları hemen her hafta liselerde tertiplenen şiir ve edebiyat matinelerine katılırlardı. Lise gençliğine edebiyat aşkını aşıyorlardı. Güzel günlerdi; yaşam, eğitim, kültür yapısı homojendi.

1950'li yıllarda flaş meslek mühendislikti, özellikle inşaat mühendisliği idi; iyi ücretler kazanılıyordu, bu sebeple İstanbul Teknik Üniversitesi imtihanlarına girip İnşaat Fakültesi'ni kazandım. 27 Mayıs 1960 ihtilali ile üniversiteden mezun olduk.

T.T: Soyak Grubu öncesi faaliyetlerinizi sorarsak bize neler söylersiniz?

S.Ö: İnşaat Mühendisliği'nin her kademesinde çalıştım. İlk şantiye hayatım rahmetli Feyzi Akkaya yanında başladı. İki yıl sürdü. Bundan sonra betonarme proje bürosu açarak 5 yıl sürekli betonarme projeleri yaptım. 1967'de müteahhitlik firmamı kurarak 1980 yılına kadar fabrika, okul ve bina inşaatları yaptım.

T.T: Soyak Uluslararası'nın uygulamaya koyduğu projelerde ağırlık hangi ülkelerde?

S.Ö: 1980 yılında Sn. Yılmaz Soyak Suudi Arabistan operasyonunu başlatmak için bana bu operasyonun Genel Müdürlüğü'nü teklif etti ve böylece Soyak Şirketi'ndeki hayatım başladı ve bugün itibarı ile 28 senedir sürüyor. 1980 - 1986 arası Suudi Arabistan Genel Müdürü olarak tamamen bu ülkede faaliyetini yönettim. 1987'den itibaren Rusya operasyonunu başlatmak üzere çalışmalara başladık. O tarihte Sovyetler Birliği henüz dağılmamıştı ama doğalgaz anlaşması hükümlerine göre Rusya'ya ödenecek doğalgaz bedelinin %30'luk kısmı mal ve müteahhitlik hizmeti olarak ödeneceği için Türk Hükümeti sekiz firmayı Sovyetler Birliği'nin yaptırmak istediği projeler için nomine etmişti. Soyak Firması da bu sekiz şirket içine idi. 1990'da Soyak Uluslararası A.Ş.'yi kurarak sadece dış ülkelerde inşaat yapmak için yapılanmış bir şirket olarak faaliyete geçtik. Son 18 yıl faaliyet alanımız Rusya Federasyonu'na munhasır kaldı. Çok ülkeye dağılmadık, bu sebeple 1998 krizinde yaşamımızı sürdürdük. Şu anda tüm ağırlığımız Rusya Federasyonu'nda ve özellikle Moskova'da.

T.T: Rusya Federasyonu'nun dışında başka hangi ülkeler ilgi alanınızda?

S.Ö: Ukrayna ile ilgilenmeyi düşünüyoruz.

T.T: Rusya Federasyonu Türk Müteahhitler için önemli bir pazar oldu ve siz de çok uzun yıllardır bu pazarda Rasen Construction adlı şirketinizle büyük işlere imza attınız. Rusya için neler söylersiniz?

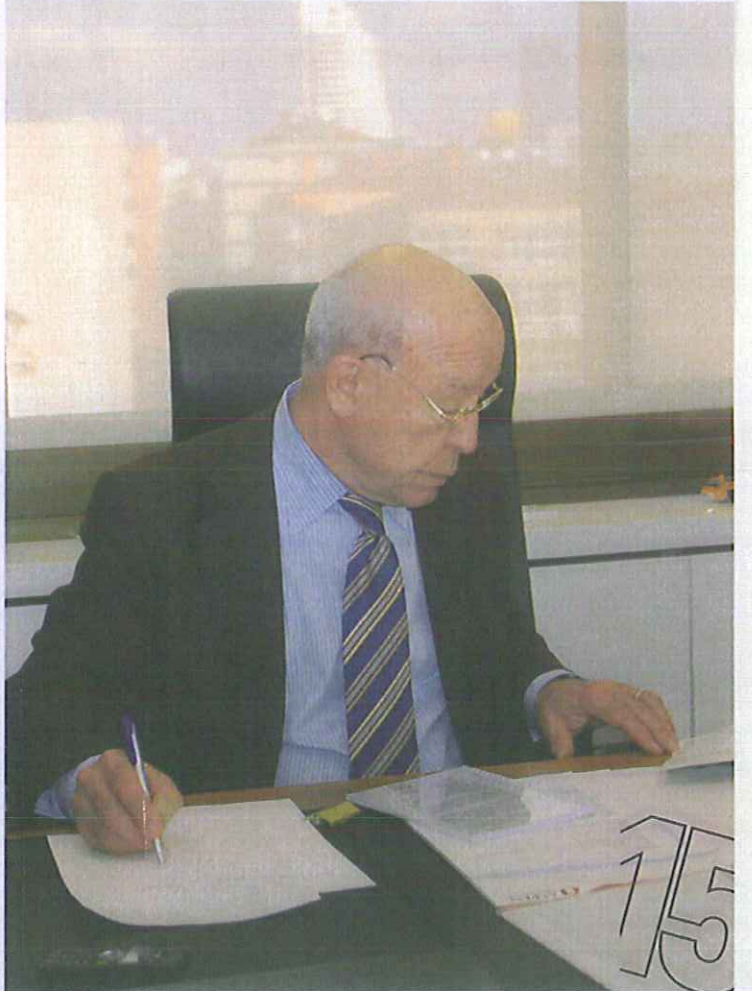
S.Ö: Rusya büyük bir ülke her yönü ile. Özellikle Başkan Putin Rusya'yı durağanlıktan çıkarıp çok

büyük bir ivme kazandırdı.

T.T: Perestroyka ile hızla serbest piyasa ekonomisine geçen Rusya'da çok kısa zamanda büyük kapital sahipleri oluştu. Bu kişi ve kurumlar, her alanda olduğu gibi inşaat alanında da büyük yatırımlar yaptılar. Türk Müteahhitleri'nin bu pazardan pay almaya başlaması nasıl oldu?

S.Ö: Perestroyka ile hızlı bir özelleştirme oldu ama disiplinsiz bir gelişmeydi ve devlet güçlü değildi, nitekim 1998 krizi ile hemen sersemledi. Rusya kendini Başkan Putin ile buldu, devlet gücünü yeniden kazandı, her şeye disiplin geldi. Rusya'nın yer altı varlıkları değer kazandı ve değer artışları sadece kapital sahiplerine değil halkın her kesimine yansıdı. Bugün Rusya'nın tüm şehirlerinde konut inşaatları yapılıyor ve bunların metrekaresi satış bedelleri 2000 \$'dan yukarı olmasına rağmen halk tarafından satın alınabiliyor.

Rusya'nın 1990'lardan önceki bina yapım tekniği prekast inşaat sistemine dayalı idi. 1990'larda Almanya'nın hibe kredisi ile yapılacak Rusya Asker Konutları projeleri kapsamındaki 50.000 konutun çok hızlı yapımı gerekiyordu. Türk müteahhitleri tünel kalıp inşaat tekniğini çok iyi biliyorlardı; Türk işçilerimiz çalışkan, her iklimde iş yapmaya dayanıklı ve ucuz ücretliydi. Bu sebeple bu programın neredeyse tüm projeleri Türk firmaları tarafından üstlenildi ve çok kısa sürelerde başarı ile bitirildi.





1/6
10

Küresel krizin Rusya'da gösterdiği etkinin bizim sektördeki yansıması yatırımlarını banka kredisi ile finanse eden gayrimenkul yatırımcılarının banka kredilerinde yaşanan daralma sebebiyle ödeme güçlüğüne düşmelerinden kaynaklandı. Hakedişlerini alamayan firmaların durumu kötü olacak. Bunun yanında bu pazarda yaşamını sürdürmek isteyen firmaların yeni iş alma politikalarını yenilemeleri gerekli.

Böylece betonarme karkas bina inşaatı model oldu ve son derece sınırlı mimari dizayna müsaade eden prekast beton inşaat sistemi hemen hemen terk edildi.

2000 yılından itibaren artan inşaat yapımı ihtiyacı bu sebeple Türk firmaları tarafından karşılandı. Bilgili Türk mühendisi; tecrübeli, dayanıklı ve ucuz Türk ustaları ile gelen Türk firmalarına karşı lokal ve yabancı, batılı firmaların iş alma şansları yok oldu.

T.T: Rasen Construction adlı şirketiniz, son aylarda yayınlanan uluslararası bir dergide dünya üzerindeki müteahhlik firmaları içinde ilk 225 arasında gösterildi. Bu da Rasen'in dünya devi inşaat firmaları içinde saygın bir yeri olduğunun kanıtı. Bu sizde nasıl bir duygu yaratıyor?

S.Ö: Tabii ki sevinç ve gurur duyuyoruz. 10 yıl önce dünyada ilk 225 içinde olan Türk firma sayısı ikiden fazla olmazken son iki senedir yirminin üzerinde. Öncelikle şirketimiz olsun veya olmasın Türk firmalarının başarısının giderek artması gurur verici. Biz Soyak ve Rasen olarak sekiz yıl üst üste bu listeye girmeyi başardık.

T.T: Rusya Federasyonu'nda Türk Müteahhitlerinin elde ettiği başarılar, bu ülkede inşaat yaptıracak kişi ya da kurumların Türk kökenli taahhüt firmalarına bakışını nasıl etkiledi?

S.Ö: Rusya zenginleşiyor, işverenler büyüyorlar ve halkın refahı artıyor. Rus insanı tatil için yurt dışına gidiyor; değişik yapılar, lüks malzemeler görüyor, öğreniyor. Bu sebeple gün geçtikçe daha lüks konuta, ofise sahip olmayı istiyorlar. Bir iki yıl önce sahip oldukları, gördükleri malzeme, işçilik, yapı kalitesini beğenmemeye başlıyorlar. Bu sebeple Türk firmalarının yaptığı işleri kritik etmeye başlıyorlar.

Bu durum olağan bir sonuç, ama yine de Türk müteahhitlerinin yerini alacak dinamizm sahibi lokal yada yabancı ülke firmaları pazara etkin olacak şekilde oluşmuş değil.



T.T: Petrol fiyatlarındaki artışlar yıllarca Rusya ekonomisine büyük katkılar yaptı. Ancak bugün gelinen noktada gerek petrol fiyatlarının varil başına 32 dolara kadar inmesi ve gerekse küresel krizin etkileri Rusya'da nasıl kendini gösterdi? Türk müteahhitler bundan nasıl etkileniyor? Bu zor koşulları nasıl aşmayı planlıyorsunuz?

S.Ö: Küresel krizin Rusya'da gösterdiği etkinin bizim sektördeki yansıması yatırımlarını banka kredisi ile finanse eden gayrimenkul yatırımcılarının banka kredilerinde yaşanan daralma sebebiyle ödeme güçlüğüne düşmelerinden kaynaklandı. Hakedişlerini alamayan firmaların durumu kötü olacak. Bunun yanında bu pazarda yaşamını sürdürmek isteyen firmaların yeni iş alma politikalarını yenilemeleri gerekli. Aslında bu konu, firmalar kadar bu pazarda bugüne kadar bu ülke ile ilgili büyük tecrübe edinerek ileriki yaşamını yine burada sürdürmeyi planlayan yönetici, mühendis, usta, operatör vs. tüm çalışanların da problemi.



Geçmişte iş hacminin artması sebebi ile olan her alandaki eleman ihtiyacı artışı ücret ve taleplerin anormal şişmesine sebebiyet vermiş ve rekabetçi gücün azalmasına sebep teşkil etmişti. Çalışanların artık bu imkanı bulamayacaklarını kabul etmeleri gerekir.

T.T: Basına yansıyanlardan öğrendiğimiz kadarıyla birçok şantiyede faaliyetlere ara verilmiş ve 20.000 kişiye yakın Türk işçisi yurda dönmek zorunda kalmış. Şantiyelerin tekrar çalışır hale gelmesi ve Türk iş gücünün tekrar Rusya'ya dönmesi sizce ne kadar zaman alır?

S.Ö: Duran projelerin ivme kazanmaları için bir yıl ama pazarın bundan önceki iş hacmi potansiyeline kavuşmasınının 4-5 yıl alacağını düşünüyorum.

T.T: Sayın Özyürek, Türkiye inşaat sektöründe yurt dışında yıllardır ciddi deneyimler kazandı, bu konuda markalar yarattı. Geleceğe doğru bir öngöründe bulunacak olursanız, hangi ülkeler kısa ve uzun vadede Türk müteşebbisi için cazip pazardır?

S.Ö: Bugüne kadar dolaştığımız, çalıştığımız ülkelerde gezinmeye, yaşamaya devam edeceğiz. Yani yeniden Arap ülkeleri ve yine Rusya ve Türkiye Cumhuriyetler.

T.T: Yurt dışında yeni girişimlerde bulunacaklar için ne önerirsiniz? Hangi konuda dikkatli hareket etmeli, nelere özen göstermeliler?

S.Ö: Girişim yapacakların ülkenin vergi kanunlarını, müteahhittikle ilgili hukukunu, teknik denetleme kurumlarını ve normlarını öncelikle öğrenmelerini tavsiye ederim.

Bunun yanında projenin bulunduğu bölgenin mahalli usul ve şartlarını detaylı bir şekilde incelemeleri gerek. Girişimcilerin karşısındaki işverenleri artık resmi devlet kuruluşları değil, büyük oranda özel kuruluşlar yani şirket veya şahıslar oluşturuyor. Girişimciler bu işverenlerin yatırım güçlerini, kredibilitelerini bir şekilde araştırıp öğrenmeye özen göstermeliler.

T.T: Yurt dışında taahhüt hizmeti veren firmaların Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinden beklentileri ve talepleri nelerdir? Bu taleplerinizin gerçekleşmesi durumunda neler değişir sizler adına?

S.Ö: Daha önce de söylediğim gibi artık işverenlerin büyük bölümü özel nitelikli ticari ve yatırım şirketleri, ihtilaf veya ödeme güçlükleri ortaya çıktığında devletimizin taraf olmasını beklemek mantıksız bence. Evvelce işçi yollama vs konularda hükümetin koyduğu çok mânia vardı, şimdi bunların hepsi kalktı. Evvelce yurt dışında taahhüt üstlenmek için Bayındırlık Bakanlığı Yurt Dışı Müteahhitlik Belgesi almak gerekirdi. Şimdi kimse bunu gereksemiyor. Dolayısı ile ciddi profesyonel müteahhitlik kuruluşu şirketlerin karşısında "bir iş yapsam da hayatımı kurtarsam" zihniyeti ile iş almaya çalışan ve piyasa fiyatlarını anormal şekilde kıran, düşüren üç bes kişiden kurulu şirketler büyük sayılara geldiler. Rekabet normal halden çıkıp kargaşaya haline gelmişti. Bu yaşanan kriz bu kargaşayı sonlandırır ve herkes dersini biraz olsa da almış olur sanıyorum.

T.T: Son olarak, sektöre yeni katılmış ve ilerisi için yönetici adayı olan genç meslektaşlarınıza önerileriniz nelerdir?

S.Ö: Sektöre yeni katılmış gençlerin öncelikle sabır nedir, öğrenip katlanmaları gerekir. Çalıştığı şirkette kalma, devam etme sabrı, çalıştığı konuda öğrenme ve en iyiyi uygulamaya ulaşma sabrı, en azından çalıştığı projenin bitimini bekleme sabrı ilerisi için yönetici olmak isteyenler için çok gerekli. Tecrübe ancak çalışılan konuda ısrarlı, kararlı ve sabırlı bir gözlem ve süreklilikle elde edilir. En büyük mühendislik ustamız rahmetli Feyzi Akkaya'nın hazırladığı mühendisin, yaşına bağlı olarak, edinilen bilgi ve tecrübe eğrilerinin ilişkisini tüm gençlerin bilmesini isterim. Bu grafiğe göre insanın öğrenimden aldığı bilgi tam uygulama tecrübesine ancak otuz beş yaşında ulaşabiliyor.

Şimdilerde ise yirmi sekiz yaşlarında gençler proje müdürlüğünün altındaki görevleri beğenmiyorlar. Bu onları mutsuz ediyor. Oysa gençler işin her kademesinde mutlu olarak çalışmaya kendilerini yönlendirmeye alışmalılar.

T.T: Sayın Özyürek, bize zaman ayırdığınız, değerli görüş ve önerilerinizi paylaştığınız için AE Magazin okurları adına size bir kez daha teşekkür ederiz. 🇹🇷

